

Chồng xấu, chồng đẹp

Truyện cổ dân tộc Dao

Chuyện cổ của người Dao kể rằng, xưa kia có một ông vua sinh được ba người con gái xinh đẹp. Có nhiều quan võ đến xin làm rể. Nhưng người nào cũng không được các cô ưng thuận. Một hôm vua gọi ba người con gái lại và phán rằng:

-Trong triều, quan tài tướng giỏi có nhiều nhưng ai hỏi các con cũng không chịu lấy. Từ nay cha để các con tùy ý kén chọn, thuận ai thì lấy người ấy làm chồng.

Ba cô vâng lời, mỗi người đóng một cái mảng, chở xuôi theo dòng sông, đi kén chồng.

Nàng Cả đi được một quãng thì gặp một chàng trai đứng ở bờ sông, vẫy tay gọi mình:

- Nàng chớ máng kia ơi, ghé vào cho tôi sang nhờ với!

Thấy người ấy đen đui, đen thui, xấu xí. nàng Cả bĩu môi:

- Ôi chao! Xấu xí thế, ai thèm chớ.

Nói đoạn, đi thẳng.

Nàng Hai chớ máng tới nơi, chàng trai lại gọi:

- Nàng chớ máng kia ơi, ghé vào cho tôi sang nhờ với!

Nàng Hai nhăn mặt:

- Xấu xí thế, ai thèm chớ.

Đến lượt nàng Ba. Mảng vừa trôi tới, chàng trai cũng cất tiếng xin chớ giùm. Nàng Ba vui vẻ ghé mảng vào bờ, mời người đó lên. Chàng trai vừa bước lên mảng, bỗng biến thành con cọp vằn ngồi chiếm chệch đằng trước. Nàng Ba vẫn vui vẻ. Nhưng nàng ra sức khỏa nước nhưng thuyền vẫn đứng yên, không nhúc nhích.

Nàng Cả và nàng Hai xuôi mảng, mỗi nàng tìm được một người chồng xinh đẹp, thích lắm, ngược sông trở về. Tới chỗ cũ, hai nàng thấy em mình loay hoay giữa dòng, trên mảng lại có con cọp ngồi

chồm chồm, bèn chế nhạo:

- Chồng người không lấy, quanh quẩn ở đây lấy chồng cộp à?

Hai người chị vừa nói, vừa gắng hết sức chờ chồng đẹp về nhà.

Tiếng nói vừa dứt, thì mảng của nàng Ba tự nhiên rời bến, bơi vượt lên trên, lướt vun vút như có cánh bay.

Về đến nhà hai người chị vào cung tâu với vua cha:

- Hai chúng con xuôi mảng, kén được chồng đẹp, còn em Ba ngại đi xa, nên lấy ngay phải chồng cộp rồi!

Vua nói:

- Cha đã cho các con tự ý đi tìm chồng, ưng thuận ai thì lấy người ấy. Nay nàng Ba đã lấy phải cộp, thì cộp cũng là chồng.

Hai nàng cười lui ra.

Một hôm, vua gọi ba rể vào bảo:

- Trâu, ngựa, bò, lợn ta thả ở trong rừng. Rể nào lừa được chúng vào chuồng mình, rể đó là người làm ăn giỏi, ta sẽ thưởng cho số gia súc đó.

Hai chàng rể xinh đẹp sai gia nhân vào rừng làm mỗi người một cái chuồng thật đẹp rồi đi vào rừng. Hai chàng ngợp mắt trước đàn gia súc của nhà vua, nhưng không biết cách nào lừa chúng vào về chuồng mình. Họ vác gậy hò hét, rượt đuổi. Nhưng hai chàng đuổi ở đầu núi này, thì đàn gia súc chạy sang núi nọ, toát mồ hôi mà vẫn không lừa chúng về được.

Trong khi đó rể Cộp, hì hục vác gỗ to cộp lớnm quây một vùng đất rộng làm chuồng. Hàng rào của chàng tuy xấu nhưng chắc chắnm bên trong lại rộng. Chiều tối, khi hai người anh đã mệt lữ, Cộp mới lững thững bước đi vào rừng. Lạ thay, vừa trông thấy cộp, tất cả trâu, bò, ngựa, lợn của nhà vua ngoan ngoãn theo chàng về nhà.

Thấy vậy, hai chàng rể chạy về tâu vua:

- Hai chúng con có chuồng đẹp, chẳng biết sao đàn gia súc không một con nào chạy vào đó cả. Trâu, bò, ngựa, lợn đi vào chuồng xấu xí troi của em rể Cộp hết rồi.

Nàng Cả, nàng Hai tức tối:

- Trâu, bò, ngựa, lợn không được thì thôi, chồng đẹp mới quý!

Vui nói:

- Rể Cộp làm ăn giỏi xứng đáng lấy được nàng Ba.

Từ đó, vua rất quý Cộp.

Đến ngày sinh của vua cha, rể cạp bảo vợ:

- Hôm nay là ngày sinh của vua cha, để tôi đi lấy ít cá về làm cơm cho cha ăn.

Hai chàng rể người thấy Cạp đi lấy cá cũng đi theo. Ra đến suối, cả ba chung nhau một cái chài. Hai người anh tranh lấy chài, đòi quăng chài trước. Nhưng họ sợ ướt quần áo đẹp, chỉ lội quanh quần ở chỗ nước nông nên không được lấy một con cá nhỏ. Họ bèn đưa chài cho Cạp và bảo:

- Chú Cạp làm ăn giỏi, hãy quăng thử xem có được nhiều cá không?

Cạp xách chài lội ra chỗ vực sâu, lấy cành cây vổ vổ vào mặt nước dồn cá vào một chỗ rồi quăng tỏa chài xuống đó. Một lát, Cạp kéo chài lên, bắt được vô khối cá. Cạp quăng liền mấy tay chài, được một mẻ cá đầy mành gánh về cho vợ măn:

- Mình đem cá này làm cơm mời vua cha. Tôi có việc đi vài ba ngày. Khi nào thấy mưa to gió lớn là tôi về đây.

Nói xong, rể Cạp chạy ra bờ sông, nhảy tùm xuống nước biến mất.

Hai chàng rể kia thấy vậy mốt hốt hải chạy về báo với vua cha:

- Rể Cạp ngã xuống sông chết rồi.

Vua thương tiếc cạp lắm.

Còn rể Cạp, sau khi xuống nước , chàng trút lột da trở thành một chàng trai khôi ngô tuấn tú, mặc quần áo đẹp, lên ngựa về nhà.

Lúc ấy, trời mưa to gió lớn, sấm chop ðùng ðùng. Mọi người thấy một chàng trai da trắng, cưỡi con ngựa từ xa đi lại. Biết là chồng mình, nàng Ba vui mừng chạy ra đón. Bây giờ mọi người biết đó là Cạp, vô cùng kinh ngạc. Ai cũng trầm trở ngắm nghía. Riêng hai người chị vừa tức vừa xấu hổ.

Chàng Cạp đón vợ về nhà. Khi hai vợ chồng vừa đến nơi, căn nhà bỗng biến thành một toà nhà nguy nga tráng lệ, xung quanh có vườn, có ao, có nương, có ruộng. Hai vợ chồng Cạp ở khi nhà ấy, ngày ngày cùng nhau làm ruộng phát rẫy, sống cuộc đời đầm ấm, hạnh phúc. Họ nuôi được nhiều trâu, bò, ngựa, lợn. Đến mùa thì thóc lúa đầy vựa, đầy bồ.

Còn hai cô chị, tuy lấy chồng đẹp nhưng lại là những anh chàng lười nhác, chẳng làm được tích sự gì